

Ders 8 Кыргызчада соода кылыш

(Kırgızcada alışverişle ilgili ifadeler)

Окума тексти

“Кымбат баалуу жумурткалар”(71)

Бир голландиялык киши тамак ичиш үчүн барган ашканада официанттан он эки бышкан жумуртка алып келүүсүн сурайт. Жумурткаларды жаңы эле жейин дегенде эшиктен кирген бир киши алиги бай кишинин кулагына эңкейип алып, толкундана бир нерселер шыбырайт. Голландиялык дароо ордуна атып туруп, жумурткалардын акчасын төлөгөндү да унутуп, атына минип чапкан бойдон кетет.

Арадан он жыл өткөн соң баягы голландиялыктын жолу кайрадан алиги ашканага түшүп калат. Эшиктен кирер-кирбес ашкананын ээсине:

- Мени эстедиңби? дептир.
- Албетте эстедим. Ошо жумурткалар эсебиңизге жазылган болчу. Беделин төлөгөндө кыйналып каласызбы деп корком.

Голландиялык күлүп:

- Жоо... дептир, он эки жумуртканын акчасын төлөй турган кудуретибиз бар...
- Ким билет? Анткени сиз бул жерден шаша-буша чыгып кетериңиз менен мен сизге каршы доо ачкамын. Бүгүн ырас келдиңиз. Эртең бирге сотко барабыз.

Бай соодагер буга анча деле камаарабаптыр. Он эки жумуртканын акчасы канча болот дейсиң!

Эртеси соттун каршысына чыгышыптыр. Ашкананын ээси сотко ал он эки жумурткадан бир кыйла жөжө чыгарса болмогун, ал жөжөлөр чоңоюп, тоок болгондо алар да жумуртка туумак экенин, көп убакыт өтпөй эле алардан да жүздөгөн жөжөлөр чыгарса болмок экенин узун-узун айтып түшүндүрөт...

1. Текстти окуп түшүнгүлө, жаңы сөздөрдү сөздүгүңөргө жазгыла.
2. Текст боюнча суроолорго жооп бергиле

Голландиялык адам эмне үчүн жумурткаларын жебестен кетип калды?

Ашкананын ээси голландиялыкты унутуп калыптырбы?

Соодагер кандай күтүлбөгөн окуяга дуушар болду?

Соодагер адвокатты кайдан таап алды?

Адвокат соттун жаңылыштыгын түзөлттүбү?

Голландиялык адвокаттын акчасын бердиби?

3. Бул айтымдардын маанисин ачыктагыла, шекилине көңүл бургула атып тур-

жолу түш- .....
кирер-кирбес.....
доо ач-.....
жожо басып чыгар-.....
жаза кес-.....
капа бол-.....
талап кыл-.....
кабар бер-.....
дайын жок.....
таң кал-.....
асманы башына түшкөндөй бол-.....

4. Жогорудагы айтымдар менен сүйлөмдөр түзгүлө.
5. Кейипкерлерди мүнөздөп жазгыла.

- a) голландиялык
- b) ашкананын ээси
- c) адвокат

Sözlü ve Yazılı Anlatım Dersi Kaynakları

- Abduldayev E. (1998). *Azırkı kırgız tili*. Bişkek: İlim.
- Akdemir R. (2000). *Baldar angemeleri*. (Türkçeden Kırgızcaya çev. Cumakunova, G. , Rahat Razak). Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay. 1- 112s.
- Asanaliev Ü. (1964). *Lobnor tilinin grammatikalık kıskaçça oçerki*, Frunze, *Azırkı kırgız adabiy tili*. (2009). Bişkek: KМУИА. -928 b.
- Bartold V.V.(1963). *Kırgızı. Soçineniya*. T.2, Çast I., s.509-510. Moskva.
- Baskakov N.A. (1960). *Tyurkskiye yazıki*. Moskva.
- Batmanov İ.A. (1947). *Kratkoye vvedeniye v izuçeniye kırgızskogo yazıka*. Frunze.
- Batmanov İ.A. (1963). *Sovremenniy kırgızskiy yazık*. Frunze.
- Cumakunova G. (2002). “Kırgız Türkçesi”. *Türkler Ansiklopedisi*. Ankara: Yeni Türkiye Yay. Cilt 19, s.596-606.
- Cumakunova, G. (2005). *Türkçe-Kırgızca Sözlük*. Bişkek: Manas Üniversitesi Yayınları.- 1000s.
- Karasayev H.K. (1983), Orfografiyalık sözdük. Frunze: KSE
- Keleçektin Eeleri. Añgemeler, Comoktor*. Frunze: Mektep Basması, 1976.
- Kırgız adabiy tilinin grammatikası*. (1980). Frunze: İlim.
- Köseoğlu E. (2001). *Tonton Ene*. (Türkçeden Kırgızcaya çev. Cumakunova, G.) Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay. 1-88.
- Köseoğlu E. (2003). Veli Aba. (Türkçeden Kırgızcaya çev. Cumakunova, G.) Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay. 1-136.
- Malov S.E. (1952). *Yeniseyskaya pismennost tyurkov: Teksti i perevodı*. M.-L.
- Oruzbayeva B.O., (1997). “Kırgızskiy yazık”. *Yazıki Mira: Tyurkskiye yazıki*. Bişkek, s.286-289.

- Tınıstanov K. (1998). *Kırgız tili*. C.I-II, İstanbul.
- Tenişev E.R. (1997). *Drevniy kirgizskiy yazık*. Bişkek.
- Yazım Kılavuzu.(2012). Ankara:TDK Yay.
- Yunusaliyev B.M. (1971). *Kırgız diyalektologiyası*, Frunze.
- Yunusaliyev B.M. (1955).“Problema formirovaniya obşçenarodnogo kirgizskogo yazıka”.*Voprosı yazıkoznaniya*, №2, s.30-41.